

Rättsavdelningen
Promemoria

**Förslag till fördelning av personuppgiftsansvar —
inbördes arrangemang för Jourhavande präst – tre
kanaler**

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till hur personuppgiftsansvaret för behandlingen av personuppgifter som sker inom ramen för Jourhavande präst kan fördelas mellan den nationella nivån och de olika stiftet. Enligt förslaget ska ansvaret i huvudsak ses som gemensamt mellan kyrkostyrelsen och stiftet. En utgångspunkt har varit att förenkla för de registrerade att utöva sina rättigheter.

I syfte att minska antalet aktörer som behöver rapportera incidenter och för att förtydliga kommunikationen kring dessa föreslås vidare att en ordning för personuppgiftsincidentshantering regleras och som innebär att incidenter i första hand ska hanteras av den nationella nivån (kyrkostyrelsen).

Innehåll

1 Ärendet och dess beredning	3
2 Allmän bakgrund	4
2.1 Inledning	4
3 Behandlingar som omfattas	4
3.1 Behandlingsflödet för Jourhavande präst.....	5
4 Överväganden och förslag	5
4.1 Ansvarsfrågan	5
4.2 Slutsats	7
4.3 Information till den registrerade	7
4.4 Hantering av personuppgiftsincidenter	7
4.5 Anlitande av biträde	8
5 Inbördes arrangemang genom informationstext	8
6 Konsekvenser	9

Ärendet och dess beredning

Frågan om formalisering av ansvarsfördelning för den personuppgiftsbehandling som sker inom ramen för Jourhavande präst har sedan en tid utretts inom kyrkokansliet. Utredningen utgör en beskrivning av hur förhållandet mellan den nationella nivån och stiftet i praktiken har kommit att utformas, oavsett vilka principiella eller politiskt beslutade ställningstaganden som kan finnas avseende uppgiftsfördelningen mellan kyrkans olika nivåer enligt kyrkans regelverk. Slutsatserna som presenteras har inte behandlats eller beslutats av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen och är bara tillämpliga om stiftet själv instämmer i det förhållande som beskrivs och använder den föreslagna informationstext som presenteras i promemorian.

Församlingen är det lokala pastorala området och församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission vilket framgår av 2 kap. 1 § kyrkoordningen och 4 § lagen (1998:1591) Svenska kyrkan. Det är kyrkorättsligt inom ramen för församlingens grundläggande uppgift att bedriva själavårdande samtal av det slag som görs inom Jourhavande präst. Stiftet stödjer sedan detta genom sitt främjandeuppdrag.

För att stiftet ska kunna fullgöra sitt främjandeuppdrag gentemot församlingarna, krävs ett ömsesidigt och förtroendefullt samarbete mellan församling och stift. I en sådan växelverkan kan också enskilda församlingar bidra till främjandet av utvecklingen av församlingslivet i andra delar av stiftet och i kyrkan som helhet. Att främja den kyrkliga själavården däribland Jourhavande präst kan vara ett inslag i stiftets främjandeuppgift. Det viktiga är att uppgiften fullgörs som en nära knuten del till församlingsverksamheten i respektive församling. Att stiftet har ett främjandeansvar gentemot församlingen framgår av 6 kap. 4 § kyrkoordningen och 5 § lagen Svenska kyrkan.¹

Den nationella nivån har i sin tur enligt 10 kap. 3 § 2 st. 1 p. kyrkoordningen bland annat i uppgift att stödja stiftet i deras arbete att utveckla församlingslivet. Efter ett gemensamt önskemål från stiftet samordnar därför den nationella nivån stiftets arbete med Jourhavande präst.

Även om stiftet samordnar Jourhavande präst för församlingarnas räkning kan samordningen i varje stift kan se olika ut. Av den anledningen behandlar denna utredning och dess förslag till inbördes arrangemang hur förhållandet mellan stiftet och den nationella nivån bör regleras. Respektive stift och dess församlingar behöver utifrån dessa förutsättningar avgöra hur de lämpligast, i sitt led, ska reglera ansvarsförhållandet dem emellan.

En huvudfråga har varit om det föreligger ett gemensamt ansvar mellan den nationella nivån och stiftet eller om en annan form av ansvarsfördelning kan föreligga. Motiven för att se det som ett gemensamt ansvar redovisas nedan.

En annan viktig fråga har varit hur ett sådant inbördes arrangemang, som enligt dataskyddsförordningen ska finnas när personuppgiftsansvaret är gemensamt, ska regleras. I denna promemoria lämnas förslag till informationstext om hur det gemensamma ansvaret kan fördelas mellan den nationella nivån och stiftet. I denna promemoria och i informationstexten för det inbördes arrangemanget framgår ansvarsfördelningen för de olika personuppgiftsbehandlingarna inom ramen för Jourhavande präst – tre kanaler samt vart den enskilde kan vända sig för eventuell rättning, borttagning eller flytt av sina personuppgifter i enlighet med kapitel III dataskyddsförordningen. Den föreslagna informationstexten avses i formell mening

¹ CsSkr 1999:3, s. 2-358.

utgöra en förklaring om gemensamt personuppgiftsansvar² i enlighet med artikel 26 i dataskyddsförordningen.

Motiven för förslaget redovisas under överväganden nedan.

Allmän bakgrund

Inledning

Skyddet för privatlivet är en grundläggande mänsklig rättighet som skyddas i både den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Den allt snabbare tekniska utvecklingen har gjort det svårare för en enskild person att få en överblick över hur dennes personuppgifter behandlas, vilket minskar möjligheten att skydda sitt privatliv. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 (dataskyddsförordningen) kom till för att skydda denna grundläggande rättighet och för att ge enskilda personer större kontroll över hanteringen av sina personuppgifter.³

För att hantera uppgifterna på ett korrekt sätt behöver den nationella nivån och stiftet säkerställa att personuppgifterna har behandlats och kommer att behandlas i enlighet med dataskyddsförordningen, särskilt avseende kravet på information enligt artikel 13 och 14 och kravet på laglig grund enligt artikel 6, 9, 10, och 49.

Behandlingar som omfattas

Personuppgiftsbehandlingarna som omfattas utförs inom ramen för tjänsten Jourhavande präst – tre kanaler, som erbjuds till konfidenten genom telefon, chatt och digitalt brev. För att möjliggöra detta ingår den nationella nivån avtal med nödvändiga systemleverantörer. Stiftet tillsätter och schemalägger den jourhavande prästen som i sin tur genomför de självavårdande samtalen. Den nationella nivån håller även utbildningar och konferenser för de som arbetar med Jourhavande präst – tre kanaler.

I dag regleras inte behandlingen av personuppgifter för Jourhavande präst – tre kanaler.

Följande kategorier av registrerade behandlas inom processen för Jourhavande präst – tre kanaler:

- Jourhavande präst.
- Stiftsadministratör.
- Stiftssamordnare.
- Nationell administratör.
- Nationell samordnare.
- Konfident.

Följande personuppgifter behandlas om respektive kategori av registrerade inom processen för Jourhavande präst:

- För- och efternamn, adress, telefonnummer, e-post, födelseår, användarnamn, bankuppgifter och matpreferenser/allergi avseende den jourhavande prästen.

² En sådan förklaring kallas även ”inbördes arrangemang”.

³ Skäl 1, 3, 6 och 7 dataskyddsförordningen.

- För- och efternamn, telefonnummer, e-post och matpreferenser/allergi avseende stiftsadministratör, stiftssamordnare, nationell administratör och nationell samordnare.
- IP-adress avseende konfidenten.

Frågan om hur Jourhavande präst ska bedrivas har behandlats av kyrkomötet i flera sammanhang, bland annat vad gäller nationell samordning av närvaro på nätet. Kyrkomötet beslutade 2015 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en satsning på närvaro på nätet, att uppmana stiftet att utse nätansvariga samt utveckla former för att utforma samordning av detta.⁴

Behandlingsflödet för Jourhavande präst

Hela behandlingsflödet för Jourhavande präst – tre kanaler anges i bilagan. I varje processteg framgår vem som behandlar personuppgifterna och i vilket syfte den behandlingen görs. Stiftet ansvarar å sin sida för steg 1–4, 6 och 7, 9 samt 11 och den nationella nivån ansvarar å sin sida för steg 5, 8 och 10.

Överväganden och förslag

Ansvarsfrågan

Faktorer som talar för ett eget självständigt personuppgiftsansvar	
Den nationella nivån bestämmer varför (ändamål) och hur (medlen) behandlingen ska utföras.	☒
Personuppgifterna behandlas endast för den nationella nivåns egna intressen (ändamål).	☐
Den nationella nivån har ett eget intresse av att behandlingen utförs.	☒
Den nationella nivån tar initiativ till att behandlingen utförs.	☒
Behandlingen kommer inte att utföras utan den nationella nivåns initiativ och utfärdande av instruktioner för behandlingen.	☐
Stiftet behandlar personuppgifter endast för den nationella nivåns räkning och har inget eget intresse av att behandlingen utförs (förutom att leverera tjänsten).	☐
Den nationella nivån är ålagd enligt lag eller annan författning en arbetsuppgift som medför att det är nödvändigt att behandla personuppgifter.	☐
Den nationella nivån kan delegera beslut om tekniska och organisatoriska frågor men kan välja att fatta eget beslut.	☐
Den nationella nivån bestämmer när uppgifter ska rättas eller raderas efter begäran från den registrerade.	☐
Den nationella nivån kontrollerar att dennes instruktioner för behandlingen efterlevs av stiftet.	☐
Vid den nationella nivåns utförande av ett avtal är den nationella nivåns huvudsakliga förpliktelse något annat än behandling av personuppgifter och förutsätter dennes sakkunskap inom dennes expertområde.	☒

⁴ KI 2015:20, KmSkr 2015:16.

Den nationella nivån har gett stiftens instruktioner för hur behandlingen av personuppgifter ska utföras (det vill säga inte instruktioner om hur uppdraget i övrigt ska utföras).	☐
Den uppgift som den nationella nivån har gett stiftens i uppdrag att utföra skulle i princip kunna utföras av den nationella nivån själv.	☐
De registrerade får en bild av att det är den nationella nivån som är personuppgiftsansvarig.	☒
Den nationella nivån kan kräva att personuppgifterna återlämnas eller raderas hos stiftens när förhållandet avslutas.	☐

Faktorer som talar för ett gemensamt personuppgiftsansvar

Flera inblandade enheter har påverkan på beslut om ändamål och medel, det vill säga varför och hur personuppgifterna ska behandlas.	☒
Samtliga inblandade enheter har ett gemensamt intresse av att behandlingen utförs.	☒
Samtliga inblandade enheter har egna närliggande intressen av att behandlingen utförs.	☐
De olika behandlingsåtgärder som de inblandade enheterna utför för samma eller närliggande ändamål är så nära sammanbundna att de inte går att separera från varandra.	☒
De registrerade får det bästa skyddet för sina fri- och rättigheter genom att kunna vända sig till samtliga gemensamt personuppgiftsansvariga.	☐

Faktorer som talar för ett ansvar som personuppgiftsbiträde

Den nationella nivån behandlar personuppgifter endast för den personuppgiftsansvariges räkning och har i princip inget eget intresse av att behandlingen utförs (utöver att leverera tjänsten till stiftens).	☐
Den nationella nivån har inget inflytande över besluten varför eller hur personuppgifterna behandlas.	☐
Den nationella nivån har på grund av detaljerade instruktioner från stiftens ett begränsat manöverutrymme att bestämma över verksamheten i vilken behandlingen av personuppgifterna förekommer och behandlingen i sig.	☐
Den nationella nivån kan påverka besluten om hur personuppgifterna behandlas, men det sker genom delegation från stiftens eller genom att stiftens har accepterat den nationella nivåns standardavtal.	☐
Den nationella nivån skulle inte behandla de aktuella personuppgifterna om inte denne hade fått begäran från någon annan att göra det.	☒
Den nationella nivån utför en behandling som är nödvändig för en arbetsuppgift som någon annan är ålagd enligt lag eller annan författning.	☐

Den nationella nivån har ingen påverkan på beslut om när personuppgifter ska rättas eller raderas efter begäran från den registrerade.	☐
Den nationella nivån har fått instruktioner om hur behandlingen av personuppgifter ska utföras och Stiftet kontrollerar att instruktionerna följs.	☒
Den behandling av personuppgifter som den nationella nivån utför skulle kunna utföras av någon annan.	☒
De registrerade får inte en bild av att den nationella nivån är personuppgiftsansvarig.	☐
Den nationella nivån är skyldig att radera eller återlämna personuppgifterna när ett avtal med stiftet avslutas.	☐

Slutsats

Mellan samtliga inblandade parter finns ett gemensamt bestämmande om ändamål och medel för behandlingarna Jourhavande präst – tre kanaler. Detta betyder inte att ansvaret bör ses som likvärdigt mellan alla parter vid alla behandlingar. Som framgår av praxis både från EU-domstolen och Integritetsskyddsmyndigheten bör man snarare se att graden av ansvar måste bedömas av omständigheterna i det enskilda fallet samt vilken del av behandlingen som är under bedömning (se dom av den 5 juni 2018, C-210/16, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein*, punkt 43). Däremot bör nämnas att för att ha ett visst ansvar krävs inte att alla ansvariga har tillgång till all information som behandlas, vilket också talar för att ansvaret för Jourhavande präst – tre kanaler bör ses som gemensamt (dom av den 5 juni 2018, C-210/16, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein*, punkt 38).

De skyldigheter som finns för personuppgiftsansvariga fördelas mellan de olika parterna enligt vad som framgår av informationstexten.

Information till den registrerade

Om den nationella nivån eller stiftet mottar en begäran från en registrerad som vill utöva sina rättigheter enligt kapitel III i dataskyddsförordningen och ansvaret för hanteringen ligger hos en annan enhet, ska den enhet som mottog begäran skyndsamt överlämna all nödvändig information om begäran till den ansvariga enheten för fortsatt hantering där. Den enhet som mottog begäran ska också informera den registrerade om att begäran har överlämnats.

I 56 kap. 5 § kyrkoordningen finns bestämmelser om avslagsbeslut i ärenden gällande information, rättelse, radering, begränsning och uttag respektive överflyttning av personuppgifter på den registrerades begäran. I 56 kap. 7 § finns bestämmelser om överklagande av sådana beslut.

Hantering av personuppgiftsincidenter

Den nationella nivån ansvarar för att, i enlighet med artikel 33 i dataskyddsförordningen, anmäla personuppgiftsincidenter som är direkt hänförliga till de system som tillhandahålls av den nationella nivån för genomförande av Jourhavande präst – tre kanaler till ansvarig tillsynsmyndighet. Om en incident upptäcks av ett stift åligger

det stiftet att snarast informera den nationella nivån om incidenten. Den nationella nivån ansvarar för att, i enlighet med artikel 34 i dataskyddsförordningen, informera de registrerade som berörs av incidenten.

Det stift som utför en personuppgiftsbehandling ansvarar för att, i enlighet med artikel 33 i dataskyddsförordningen, anmäla sådana personuppgiftsincidenter som inte ska anmälas av den nationella nivån enligt föregående stycke till ansvarig tillsynsmyndighet. Stiftet ansvarar då också för att, i enlighet med artikel 34 i dataskyddsförordningen, informera de registrerade som berörs av incidenten. Stiftet ska också informera den nationella nivån om incidenten.

Genom den föreslagna regleringen kommer det huvudsakligen endast att vara *en* enhet som ska anmäla. Vidare tydliggörs hur kommunikationen mellan de olika nivåerna ska ske, både vad gäller anmälan till Integritetsskyddsmyndigheten och information till de berörda.⁵

Anlitande av personuppgiftsbiträde

Den som anlitar ett personuppgiftsbiträde är ensamt ansvarig för den behandling som personuppgiftsbiträdet utför. Av artikel 28 i dataskyddsförordningen framgår att särskilda krav gäller för anlitande av personuppgiftsbiträden. Den nationella nivån avser att ingå personuppgiftsbiträdesavtal med systemleverantörer för att tillhandahålla Jourhavande präst – tre kanaler. Det är därför inte nödvändigt att stiftet också ingår avtal med leverantörerna. Genom detta inbördes arrangemang åtar sig den nationella nivån skyldigheten att ingå personuppgiftsbiträdesavtal med systemleverantören och skyldigheten att säkerställa att IT-systemet fungerar som avsett. Det innebär därmed inte att den nationella nivån bär det större ansvaret för den jourhavande prästens arbete utan det ansvaret åligger fortfarande stiftet.

Inbördes arrangemang genom informationstext

Nedan följer informationstexten som reglerar personuppgiftsansvaret.

Kyrkostyrelsen fastställer gemensamt med de anslutna stiftet ändamålen med och medlen för ett antal personuppgiftsbehandlingar inom ramen för Jourhavande präst – tre kanaler.

Gemensamt personuppgiftsansvariga ska enligt artikel 26 i den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 ("dataskyddsförordningen") under öppna former fastställa sitt respektive ansvar för att fullgöra skyldigheterna enligt dataskyddsförordningen, särskilt vad gäller utövandet av den registrerades rättigheter och sina respektive skyldigheter att tillhandahålla den information som avses i artiklarna 13 och 14. Genom denna text fastställs detta inbördes arrangemang.

Varje stift ansvarar för att tillämplig dataskyddslagstiftning efterlevs för de behandlingar av personuppgifter som stiftet utför vid tillsättande och administrering av den jourhavande prästen samt för den

⁵ Artikel 29-gruppen har uttalat att det finns en rättslig möjlighet att reglera hanteringen av information av personuppgiftsincidenter för gemensamt personuppgiftsansvariga (WP250 rev.01, s. 13). Detta bör då ske i det inbördes arrangemanget som också reglerar det gemensamma personuppgiftsansvaret, varför bedömningen gjorts att också detta ska inkluderas i den föreslagna informationstexten.

personuppgiftsbehandling som av stiftet tillsatt jourhavande präst utför inom ramen för de själavårdande samtalen.

Kyrkostyrelsen ansvarar för att tillämplig dataskyddslagstiftning efterlevs för de behandlingar av personuppgifter som kyrkostyrelsen utför vid anordnande av nationella utbildningar och konferenser.

Den enhet som samlar in personuppgifter från eller om den registrerade ska informera denne om hur personuppgifterna behandlas och om de rättigheter som den registrerade har i enlighet med artikel 13 och 14 i dataskyddsförordningen.

Om en enhet mottar en begäran från en registrerad om att utöva sina rättigheter som följer av dataskyddsförordningen och där ansvaret för hanteringen ligger hos ett annat stift eller hos kyrkostyrelsen ska den som mottog begäran skyndsamt informera den ansvariga enheten om begäran.

Kyrkostyrelsen ansvarar för att anmäla personuppgiftsincidenter som är direkt relaterade till systemstöden för Jourhavande präst- tre kanaler till ansvarig tillsynsmyndighet enligt artikel 33 i dataskyddsförordningen. Om en incident upptäcks av ett stift åligger det denna att snarast informera kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen ansvarar för att informera de registrerade som berörs av incidenten enligt artikel 34 i dataskyddsförordningen. Det åligger de andra stiftet att vara behjälpliga vid denna kontakt i den mån det efterfrågas.

Det stift som utför en personuppgiftsbehandling ansvarar för att anmäla sådana personuppgiftsincidenter som inte ska anmälas av kyrkostyrelsen enligt ovan till ansvarig tillsynsmyndighet enligt artikel 33 i dataskyddsförordningen. Stiftet ansvarar då också för att informera de registrerade som berörs av incidenten enligt artikel 34 i dataskyddsförordningen. Stiftet ska också informera kyrkostyrelsen om incidenten.

Den som anlitar ett personuppgiftsbiträde är ensamt ansvarig för den behandling som personuppgiftsbiträdet utför. Av artikel 28 i dataskyddsförordningen framgår att särskilda krav gäller för anlitan av personuppgiftsbiträden.

Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Barn bör generellt sett gynnas av dessa bestämmelser. Detta dels genom att deras vårdnadshavare får en bättre inblick i hur deras barns personuppgifter behandlas och dels genom att äldre barn får en möjlighet att själva tillgodogöra sig denna information på ett mer lättförståeligt sätt.

Övriga konsekvenser

Följderna bör, liksom vad som framförts ovan avseende konsekvenser för barn, överlag vara gynnsamma för dem vars personuppgifter behandlas. En konsekvens för Svenska kyrkans interna organisation är att den interna ansvarsfördelningen för personuppgiftsbehandlingen tydliggörs samt att interna rutiner för vidareförmedling av ärenden kan utformas med utgångspunkt i bestämmelserna.